

KAKO JE RUDOLF STEINER IZGLEDAO?

(Dio opširnog članka Alfreda Heidenreicha o biografiji Rudolfa Steinera)

Na kraju ću dati njegov mali biografski prikaz sa nekoliko mojih ličnih sjećanja na posljednje četiri godine njegovog života -- kada sam sreo dr Steinerja -- posljednje godine zemaljskog života velikog čovjeka i posvećenika, okruženog prijateljima i učenicima, kada se između nas toliko toga zbilo...

Kako je izgledao Rudolf Steiner? Kao prvo, na njemu ništa nije bilo ni najmanje neobično. Nikada nije na sagovornika ostavljao utisak neke posebnosti. Ali je tu uvijek bilo nešto zapanjujuće dok bi ga mi slušali, kada je razmatrao poslovanje Antropozofskog društva, ili predsjedavao učiteljskom zboru u waldorfskoj školi, ili predavao o novim otkrićima na duhovnom polju, ili govorio na javnim skupovima o aktuelnim, kontraverznim, temama.

Prisustvovao sam malim predavačkim kursevima za manje od 50 ljudi, slušao ga kako predaje u velikoj dvorani prvog Goetheanuma, bio prisutan dok je predstavljao ideju tročlanog socijalnog uređenja u naelektrisanom atmosferi koja je preovladavala 1923. godine u Njemačkoj, u vrijeme okupacije Rura i potpunog kolapsa njemačke marke. Uvijek je bio isti: jasan, određen, uslužan, hladnokrvan. U to vrijeme bio je u stanju napuniti najveće dvorane u Njemačkoj, a njegov spokojni glas bijaše dovoljno jak da se mogao čuti, bez ikakvih uređaja, u posljednjem redu dvorane.

Do zadnjeg dana kosa mu bijaše prirodno crna; ne sjećam se da je imao ijednu sijedu. Njegove smeđe oči, u kojima katkad izgledaše da blista zlato, gledale su na sve sa simpatijom. A, držanje tijela bijaše mu izvanredno.

Od 1913. Rudolf Steiner je stalno živio u Dornachu, blizu Basela, Švicarska, u kući lokalno poznatoj kao Vila Hansi. Međutim, većinu vremena provodio je u svome studiju koji bješe tek jednostavnom drvenom kućicom što se naslanjala na veliku stolarsku radionicu, gdje mnogo toga bijaše izrađeno za prvi Goetheanum. U studiju je primao beskrajne povorke svojih slušalaca. Često bi posjetioca u

studio uvodio volonter, prijatelj koji bi dežurao na vratima, ali bi na kraju razgovora dr Steiner svoga gosta uvijek sam ispraćao. Čovjek bi se osjećao nelagodno zbog njegove ljubaznosti, zapavši ponekad u opasnost da postane smeten i potpuno zaboravi na sebe. I, uvijek bi tada odavao utisak da mu apsolutno ništa nije važno niti zanimljivo u cijelom svijetu, osim da sluša posjetiočeva nezrela pitanja.

Sjedio bi na jednostavnoj stolici od pletenog pruća, prekriženih nogu, povremeno njihajući stopalo gore-dolje. Na ovratniku njegovog crnog kaputa mogli bi se opaziti tragovi burmuta, jer je bio pristalica ušmrkivanja duhana, običaja raširenog u Starom svijetu, ali nikada nije pušio niti pio. Nikada nisam sreo čovjeka, i mislim da nikada neću sreći, koji istovremeno bijaše smiren ali u akciji, svo vrijeme potpuno relaksiran ali savršeno budan.

Posljednje ljeto njegovog života, godine 1924, bješe mu najplodnije od svih. Usmjerio se na specijalne predavačke kurseve o poljoprivredi, zdravstvenoj pedagogiji, o euritmiji. Onda je uslijedila, u augustu, ljetna škola u Torquayu, Engleska; a kada se vratio u Dornach početkom septembra, svoje aktivnosti još pojačava održavajući pet, ponekad šest, predavanja dnevno. Tada su održana i predavanja o Knjizi Otkrovenja iz Novog zavjeta za sveštenike Zajednice hrišćana, također o medicinskoj njezi, kombinovano za sveštenike i ljekare, predavanja o dramskoj umjetnosti... a, sjećam se, jedno jutro gledao sam ga kako sam, bez ičije pomoći, glumi "Dantonovu smrt", dramu o jednom francuskom revolucionaru, njemačkog pisca Buchnera. Drugo jutro vidio sam ga kako glumi odlomak iz Lessingovog "Fausta". I, uz sve to držao je predavanja za radnike na Goetheanumu.

Pored ovih specijalnih kurseva, nastavlja, bez prekida, sa opštim antropozofskim predavanjima, te drugim aktivnostima u Školi za duhovnu nauku na Goetheanumu.

Ali se neumitno bližilo vrijeme kada je njegovo žilavo tijelo počelo pokazivati znakove preopterećenosti od silnog rada. Ponekad bi, tokom cijele sedmice, spavao jedva dva sata noću. Ali vjerujem da je znao šta radi; znao je sigurno zašto si je toliko zakidao ne samo od sna već i od dnevnog odmora.

Moje posljednje sjećanje o njemu seže u noć kada sam imao privilegiju, sa još jednim prijateljem, da bdijem kraj kreveta na kojem bijaše položeno njegovo tijelo. To bješe noć prije sahrane. Krevet se nalazio u njegovom skromnom studiju, i za njega bijaše privezan tokom posljednjih šest mjeseci svoga života. Velika drvena statua Hrista, koju je vlastoručno izvajao i skoro završio, gledala je ga je s visine. Da, i u doslovnom smislu riječi, svoj život on bijaše položio na Hristove stope.

Dostojanstvenost njegovih crta lica potcrtavalo je mramorno blijedilo smrti. U tišini te noći, dok je tek nekoliko svijeća obasjavalo sobu, izgledalo je kao su se stoljeća povijesti čovječanstva stopili kako bi mu iskazali počast. A, ja sam se pitao -- sa najdubljim osjećanjem poštovanja -- ko je, zapravo, bio taj čovjek. I još uvijek se pitam.

(Preveo sa engleskog Slobodan Žalica)